

MER APPORTERING TILL VARDAG OCH FEST

Fördjupad träning för jakt och prov

ELSÅ BLOMSTER & LENA GUNNARSSON

MER APPORTERING TIL VARDAG OCH FEST

FÖRDJUPAD TRÄNING FÖR JAKT OCH PROV

© ELSA BLOMSTER & LENA GUNNARSSON
KLICKERFÖRLAGET GÖTEBORG AB, 2025

FÖRFATTARE	ELSA BLOMSTER & LENA GUNNARSSON
REDAKTÖR	ANETTE JELVEMARK NORDQVIST, WANMÅDA HUNDKOMMUNIKATION
KORREKTUR	SANNA DRYSÉN
ILLUSTRATIONER	SANNA DRYSÉN, FÖRUTOM S. 18 JENNY NYBERG
GRAFISK FORM	LUDVIG AUST KOMMUNIKATION AB
LAYOUT	JOHAN JARLSMARK
FOTO	ALICE LODER: S. 2, 10, 13, 17, 24, 31, 38, 43, 44, 47, 61, 64, 80, 84, 102, 104, 113, 118, 120, 126, 130, 134, 135, 153, 154, 163, 164 HANNA NILSSON: S. 6, 9, 14, 20, 22, 23, 32, 35, 37, 40, 51, 52, 57, 58, 73, 74, 83, 86, 93, 112, 114, 117, 129, 133, 150, 159, 167 LARS SANDIN: S. 4, 16, 55, 77, 88, 89, 95, 97, 99, 136, 146, 160, 166 LENA GUNNARSSON: S. 67, 106, 123, 139, 140, 143, 156, 166 ELSA BLOMSTER: S. 149, 157, 166 ANNA ÅSTRÖM: S. 79 ANNA LINDHOLM: BAKSIDESFOTO

OMSLAGSFOTO ALICE LODER

TRYCK BULLS GRAPHICS, 2025

ISBN 978-91-989155-5-6

WEBB WWW.APPORTERINGTILLVARDAGOCHFEST.SE

KLICKERFÖRLAGET GÖTEBORG AB
INFO@KLICKERFORLAGET.SE
WWW.KLICKERFORLAGET.SE

Innehåll

Förord	5
Så här funkar boken	7
Kärnan i vårt träningsätt	11
Den viktiga uppvärmningen	21
Kedjeanalys – vad är det?	25
Upplägg 1:	
Linjetag med dubbelmarkering som störning	28
Handling	41
Upplägg 2:	
Dirigering bort från vittringsområde	48
Sans och balans	59
Upplägg 3:	
Korsapportering	68
Ditt jobb	81
Upplägg 4:	
Walk up och tomskick	90
Ljud – hur hopplöst är det?	103
Upplägg 5:	
Dubbelmarkering på linje	108
Tävlingsdjävulen	119
Upplägg 6:	
Linjetag med vattenmarkering som störning	124
På jakt	131
Upplägg 7:	
Vattendirigering förbi störning	144
Blanda och ge	155
Register	161
Lycka till med träningen!	165
Författarnas tack	166
Böcker för hundälskaren	168

Förord

Det är lika bra att erkänna: Vi är utvecklings- och förbättringsnördar. Det är också det vi har jobbat med i våra olika karriärer utanför hundverksamheten. Finns det en utmaning, ett problem, ett skav – då nosar vi upp det och sätter tänderna i det. Och vi njuter av vägen till målet! Visst, vi firar också när målet är uppnått men sedan vänder vi raskt blicken mot nästa utmaning.

Och på samma sätt tränar vi också hund. Så lär vi ut hundträning: Ha en struktur för att träna på rätt saker, se till att du kommer framåt i träningen, lägg dig på rätt nivå. Planera din träning, testa, utvärdera, träna på de detaljer som utvärderingen visade att ni behöver fila på och testa att sätta ihop allt igen – vad händer då?

Det kan kännas som en paradox: Strukturen gör att träningen ihop med våra hundar blir dynamisk och levande; den blir full av upptäckter som gör oss nyfikna. Den ger oss mer eller mindre ny information, som vi sedan tar tag i.

Under de många år som vi har hållit kurser och mött privatelever har vi märkt att ganska många inte har en ordentlig plan för sin träning. I värsta fall tränar man bara på det som hunden och man själv är bra på – för det känns ju så bra att lyckas – och undviker det som verkligen skulle behöva tränas. Vi vet hur det kan vara, för vi går också i den fällan ibland. Fast mer sällan numera när vår träningsstruktur sitter i ryggmärgen.

Med den här boken vill vi hjälpa dig att bli en ännu bättre hundtränare. Vi vill ge dig chansen att förbättra tänket kring din träning så att den blir mer effektiv och ännu roligare – så att ni kan nå era mål.

Det här är boken som vi på skämt kallat ”Efterfesten” – för ni vet väl hur det är; alla bra fester (grundträningen i ”Apportering till vardag och fest”) slutar med en ännu bättre efterfest. ”Efterfesten” är boken som presenterar utmanande upplägg som du kan göra hur trixiga och roliga som helst, men även förenkla så att du hamnar på rätt nivå för din hund just nu. Det här är boken för dig som vill vidare, bli bättre, ha ännu roligare och lära dig ännu mer!

Nu sätter vi igång!

Elsa & Lena

Skanna med din mobilkamera

Hej och välkommen!

Elsa Blomster

Lena Gunnarsson

Upplägg 2: Dirigering bort från vittringsområde

På prov eller jakt kan det ibland finnas anledning att medvetet skicka hunden till ett gammalt markeringsområde och därifrån dirigera den åt sidan, i stället för att skicka på linjetag direkt till rätt område. Anledningen kan vara att terrängen eller vinden gör det komplicerat med ett direkt linjetag. Det vanligaste är dock att behovet uppstår när vi har "tappat" hunden på linjetaget – det blev inte en rak linje till området utan den råkade hamna i det gamla markeringsområdet. Det gör att vi måste stoppa hunden och skicka den åt sidan i stället.

Det här upplägget bygger på att två ekipage jobbar och att det finns en medhjälpare som agerar skytt och kastare. Först kastas en markering framför er, den hämtas av hund 2. Sedan skickar du din hund (1) till det nu tomma markeringsområdet, stoppar den och skickar den åt höger till en dold dummy som är utlagd där.

Gör så här:

- Lägg ut en dummy till höger om ditt tänkta markeringsområde, utan att hunden ser det.
- Gå fot i koppel fram till skytten.

Det här upplägget går även att göra som ett linjetag med markeringsområdet som störning. Vill du göra det så – titta på övningarna i "Upplägg 1: Linjetag med dubbelmarkering som störning".

Hund 2

Vår analys

Här kommer vår analys av upplägget:

UTMANINGAR

- Stoppsignal när hunden är upptagen av störning.
- Dirigera åt sidan, bort från gammalt markeringsområde.

FÖRSLAG PÅ OLIKA NIVÅER

Här presenterar vi tre nivåer som är enkla att göra i originalupplägget (nivå 1–3) samt Nivå E. I varje nivå kan du göra en eller flera av de

Nivå 1:

- Visa din hund att du lägger ut en dummy till höger och dirigera till.
- Kasta markeringen mer till vänster än vad du vill ha.
- Skicka hund 2 att hämta markeringen.
- Sätt din hund i markeringsområdet o

knallar – kalla in den och plocka själv upp dummy (om du hinner). Om du vet att den ändå inte kommer att lyssna på inkallningssignalen är det ingen mening att använda den, då får du ta emot hunden när den väl kommer tillbaka och sedan träna ännu mer på inkallning.

Tidigare poängterade vi vikten av att balansera hundens förväntningar i olika situationer och det gäller inte minst i markeringsarbetet. I alla övningar som beskrivs i den här boken behöver du ha i åtanke att balansera markeringsträningen med annan träning så att det inte bara blir hämta, hämta, hämta för hunden. Lägg ut en apport åt ett annat håll och låt hunden hämta den, så som vi beskrev tidigare. Lämna hunden och gör en inkallning i stället för att skicka den, gå lite fotgående och så vidare. Testa vad som funkar för att hålla just din hund i balans.

Du kan också simulera kast där det inte finns något att hämta; till exempel kasta en sten i vattnet. På vintern kan även snöbollar i snön funka. Skulle hunden då knalla hittar den i alla fall inget.

SJÄLVKONTROLL I FOTGÅENDET

Fotgående kan verkligen bli en enda lång självkontrollsovning, beroende på var och när ni går fot. Men i rätt läge kan det också innebära vila för hunden. Fotgåendet är alltså mer än bara en position; det är en känsla av att du och hunden hänger ihop. Ibland kan fotgåendet, utifrån sett, se riktigt bra ut, medan vår egen känsla är att vi lika gärna kunde ha suttit kvar i bilen eftersom hunden ändå inte går tillsammans med oss. Vår erfarenhet är att känslan av att gå tillsammans hänger mycket ihop med hundens energinivå och förväntan; är de på rätt nivå är det mycket lättare att få ett bra fotgående.

Under inläringen av fotgåendet, men även senare om det behövs, styr vi upp hunden mycket. Vi låter den inte gå iväg framför oss utan vänder då och går åt andra hållet, vi låter inte heller hunden nosa eller kissa (vi tar pauser där vi säger åt hunden att gå och kissa och/eller nosa).

När vi tränar självkontroll i fotgåendet går vi mot något som hunden vill ha. I början kan det vara en matskål eller en boll, och vi belönar då minsta lilla ansats till att hunden hejdar sig själv – först då säger vi ”varsågod” till skålen eller bollen – alternativt belönar med godis från handen. I förlängningen ska

ju fotgåendet fungera under jakt, där det roliga händer ”där framme” – en spaniel som jagar, fåglar som skjuts och dimper ner och andra hundar som springer ut i fältet och jobbar. Här snackar vi självkontroll!

SJÄLVKONTROLL KOSTAR

Vi har ju redan varit inne på det, och du har nog märkt att det är den röda tråden i det här kapitlet – vikten av att låta hunden växla mellan självkontroll och att få göra saker. Det finns faktiskt forskning om just självkontroll hos hundar, och vad det kostar. För självklart är självkontroll en ansträngning för hunden, och det kan bli för mycket. Då känns det ofta som att hunden liksom tar slut. Och det är precis det som händer i hundens hjärna; den tar lite slut.

För att låta hunden ”blåsa ur sig” efter en stund av självkontroll kan vi lägga ut apport eller godis som hunden får leta efter. Ibland får hunden springa på ett linjetag, ibland jobba bara någon meter ifrån oss i koppel – allt beroende på vad hunden behöver för att landa på en lagom energinivå med en känsla av lugn.

Vi tränar gärna tillsammans med andra, men anpassar då träningen efter vad varje hund behöver för att inte gå upp för mycket i varv.

Stress och belöningsbaserad träning

Till slut måste vi säga något om stress och belöningsbaserad träning, för det vore tjänstefel att inte beröra ämnet. Det finns en seglivad myt om att belöningsbaserad träning stressar hunden. Vi vill säga: Dålig träning kan stressa din hund, oavsett metod.

Vi tror att den här myten kommer från tiden då klickerträning började bli stort i Sverige. På den tiden, under 90-talet, var det mer regel än undantag att man skulle shejpa fram precis vartenda beteende; hunden skulle spotta ur sig beteenden och om ett klick uteblev skulle hunden själv förstå att den borde byta beteende. Detta vill vi påstå förstörde en hel hundgeneration – stressen slog i taket. Tack och lov har den belöningsbaserade träningen utvecklats och nu är shejpingen oftast en del av träningen, men används lite mer nyanserat och kanske blandat med hjälper som stöttar hunden.

BELÖNINGAR SOM STRESSAR

Ibland möter vi hundar som är så matglada att de går upp i varv om de blir belönade med godisbitar vid sidan av sin förare. De liksom kryper ur skinnet och tar godisbiten så hårt att man är rädd att ett finger ska följa med. Vi vill kunna belöna våra hundar med mat vid sidan, eftersom det är praktiskt. Men samtidigt vill vi inte att hunden ska ha fel känsla när den befinner sig vid vår sida. Vi vill att den ska vara lugn men alert. Vid vår sida, inte minst om vi för en retriever, händer väldigt mycket kul; det är därifrån hunden skickas på markeringar, dirigeringar, sök och så vidare. Bara av de orsakerna jobbar vi i motvind när vi försöker skapa lugn vid vår sida. Att då dessutom belöna med godisbitar, om dessa gör hunden upphetsad, kan verkligen bli antiträning. En del hundar blir mycket lugnare av att de får slicka på belöningen i stället (exempelvis en mjukosttub). Då tar belöningen längre tid och det smaskas och slickas – kanske påminner det om den mysiga känslan av att vara valp och dia. Om även tubmat gör att hunden går upp i atomer kan vi jobba med fokusövningar i samband med serveringen av godisbitarna – gärna ett omvänt lockande. Fokus leder till (relativt) lugn och blir ofta en påminnelse för hunden att sansa sig. Går inte heller det så vill vi påminna om det vi skrev under rubriken ”Rör vid din hund” tidigare. Det är underbart att ha en hund som tycker att det är en belöning att du rör vid den, och du kan som sagt lära den att gilla det. Vi kan också varva, när det går, mellan att röra vid hunden och belöna med något ätbart. Och ju mer erfaren hunden blir, desto mer sällan belönar vi med något mer än rösten eller arbete; godisbitarna fasas ut mer och mer.

I ”Apportering till vardag och fest”, som är mer inriktad på grundträning, har vi ett kapitel som heter ”Av och på”. Där går vi igenom ännu fler grundläggande övningar för att träna hunden i att växla mellan hög intensitet och lugnare fokus.

När det gäller att hålla hunden i sans och balans, att hela tiden vara medveten om dess känsla, att lära den att växla mellan av och på, finns inga genvägar. Det gör det väl i och för sig inte i någon del av hundträningen, men vi vill rekommendera dig att prova olika övningar och förhållningssätt. Testa och använd din hund som facit! Vad funkar?

Gör så här:

- Börja med att belöna ett par stoppsignaler utan störning.
- Sätt sedan hunden och gå iväg cirka 20 meter för att göra en störning, till exempel att krafsa i gräset eller kasta en markering som du plockar upp igen (har du en medhjälpare ber du förstås medhjälparen göra det i stället).
- Skicka hunden till störningen med ett ”varsågod” (undvik att använda ”ut” eller ditt markeringskommando för att inte göra hunden osäker på dem) och blås stopp när hunden bara tagit ett steg ifrån dig – BELÖNA! Om hunden inte stannar, gå och hämta den och testa sedan en gång till med samma störning (som troligtvis inte är lika spännande längre). Fungerar det ändå inte får du göra det lättare genom att på nytt belöna ett par stoppsignaler utan störning.
- Låt sedan hunden springa närmare och närmare störningen innan du blåser stopp.
- Låt ibland hunden få hämta markeringen, så att den inte tappar intresse för den.

**Stoppsignal på väg
mot markering**

Markeringsförmåga

Det finns många olika saker som kan ställa till det för hunden på en markering. Ibland kan en markering se väldigt lätt ut, men visa sig vara jättesvår – till exempel om hunden har hamnat fel i vind eller apporten har hamnat i en grop där vittringen ”stängs inne”.

Några exempel på vanligt förekommande utmaningar är:

- **Skytten är placerad på olika platser i förhållande till kastaren.** Om hunden låser sig på skytten missar den markeringen. Här kan ett ”pass på-kommando”, det vill säga ett kommando för att hunden ska vara uppmärksam framåt, komma väl till pass. Du kan också be kastaren att göra lite ljud så att hunden tittar åt rätt håll.

- **Dold kastare.** Det kan bli svårt för hunden att uppfatta att något kommer hända om kastaren är dold. Även här kan ditt ”pass på-kommando” vara användbart liksom att be kastaren att göra lite ljud så att hunden tittar åt rätt håll.
- **Motljus.** I motljus blir det ofta svårt för hunden att se var markeringen landar.
- **Dummin försvinner över ett backkrön.** Ett kast över ett backkrön kan göra det svårt för hunden att bedöma avståndet.
- **Dold nedslagsplats.** I och med att hunden inte ser nedslaget helt och hållet får den ”chansa” sista biten. Med erfarenhet blir den bättre och bättre på att läsa av terrängen och leta på rätt ställe.
- **Vinden.** Vinden kan försvåra på många olika sätt; både väldigt stark vind och ingen vind alls är svårt. Ibland sveper vinden fram och terrängen kan dessutom påverka vinden på ett sätt som kan vara svårt för oss att uppfatta.
- **Kastaren flyttar på sig.** Det här brukar vara en riktig luring! Här gäller det att hunden inte är beroende av enbart kastaren utan även tar in andra referenspunkter.
- **Hund och förare flyttar på sig.** Det här kan vara ett bra sätt att låta hunden öva upp sitt minne eftersom ett område kan se helt annorlunda ut när den blir skickad från en annan vinkel.
- **Inga referenspunkter.** Typiskt är ett stort öppet fält utan något att ”fästa på”. Här gäller det att hunden tar en rak linje och är bra på att bedöma avståndet.
- **Gå över gammalt vittringsområde.** Vissa hundar tycker det är särskilt svårt att springa över gammal vittring och fastnar lätt i stället för att springa vidare.
- **Hörselmarkering.** Att träna hunden på hörselmarkeringar kan göra den mer noggrann. Den ser inget falla utan hör bara; då måste den verkligen fokusera på varifrån ljudet kommer.
- **Markeringar som landar bakom dig och hunden.** Det här är vanligast när man går på linje eller på jakt. Då gäller det att ni snabbt kan vända runt för att hinna markera. Att hunden är följsam vid vänster sida blir då extra viktigt.

- **Apportkastare.** Om du skjuter iväg dummin med en apportkastare flyger den extra snabbt och långt vilket kan göra den svårare att markera, inte minst för en ovan hund. Apportkastare används inte på prov, men är ett bra träningshjälpmedel. Det kan därför vara bra att lära hunden markera även när en dummy skjuts i väg med apportkastare.

Variera utmaningarna när du tränar markeringar – både upplägg och specifika träningspass där du tränar markeringsförmågan. Tänk också på att börja med tydliga dummyer, till exempel vita dummyer mot den gröna skogen och inte orange eller röda eftersom hundar inte ser rött.

STADGA OCH MARKERINGSFÖRMÅGA PÅ AVSTÅND FRÅN DIG

För att träna upp hundens förmåga att vara stadig även när du inte står bredvid den, kan du göra den här övningen.

Belöna hunden för att den sitter bredvid dig.

- Släpp en dummy på marken till höger om dig och belöna hunden för att den sitter kvar. Plocka upp dummin och belöna hunden för att den sitter kvar. Om hunden reser sig sätter du foten på dummin, sätter hunden igen och gör ett nytt försök.
- Kasta nu en dummy på marken framför er och belöna hunden för att den sitter kvar. Plocka upp dummin och belöna hunden för att den sitter kvar.
- Kasta en dummy på marken framför er och belöna hunden för att den sitter kvar. Låt hunden hämta dummin och sätt sedan hunden vid din sida igen.
- Gå några steg från hunden och släpp dummin på marken. Gå tillbaka och belöna hunden för att den sitter kvar. Gå inte för långt; målet är att hunden ska lyckas! (Tycker hunden det är för svårt? Gå ifrån den ett par gånger men utan att släppa dummin och belöna för att den sitter kvar.)
- Lämna hunden igen och plocka upp dummin som du lämnade kvar. Kasta dummin och låt hunden hämta den bara om den sitter stadigt.
- Utöka sedan gradvis avståndet mellan dig och hunden. Växla mellan att gå tillbaka och belöna hunden för att den var stadig under kastet, och att låta hunden hämta dummin.

MER APPORTERING TILL VARDAG OCH FEST

Vill du komma vidare med träningen av din apportterande fågelhund? Vill du testa kluriga och utmanande upplägg – och dessutom få massor med förslag på hur du kan anpassa dem till din hunds nivå? Vill du bli en bättre förare till din hund? Då är det här boken för dig!

Boken är skriven för dig som vill mer; komma ut på jakt, komma vidare på prov och bli ett bättre team med din hund. Kanske har du ännu inte varit på din första jakt eller så jagar du ofta, kanske har du inte startat ditt första prov än eller så är du i elitklass. Boken presenterar sju upplägg – situationer du kan stöta på när du jagar eller går på prov. Uppläggen går att göra på minst fem nivåer, här har du alltså träningsstips för en lång tid framöver. Utöver det får du tips på övningar för hur du kan lösa de utmaningar uppläggen erbjuder.

Dessutom handlar boken om hur du planerar, genomför och utvärderar din träning, hur du värmer upp på bästa sätt och jobbar med sans och balans och ändå fart och energi. Du får tips på hur du blir bättre på att läsa hund, terräng och vind, hur du blir den bästa "handlern" för din hund och vad du kan göra om din hund ljudar.

Vad behöver du tänka på när du ska ut på jakt? Hur gör du för att inte drabbas av tävlingsdjävulen på prov? Dessa frågor och fler därtill får du svar på i boken.

Elsa Blomster och Lena Gunnarsson har tidigare skrivit böckerna Apportering till vardag och fest (2012/2022) samt Valpträning till vardag och fest (2019). Elsa och Lena jagar framför allt med sina hundar men när tillfälle ges startar de även på prov. Tillsammans driver de Klickerförlaget och håller mängder av kurser både IRL och online, främst för retrievrar och spanielar men alla fågelhundsraser är välkomna. Deras träning är belöningsbaserad.

Klickerförlaget Göteborg AB
www.apporteringtillvardagochfest.se

